DREPTURILE PASAGERILOR DE A TRECE PESTE FRONTIERA VAMALĂ A STATULUI A MEDICAMENTE ȘI PRODUSE FARMACEUTICE

PASSENGER'S RIGHTS ON CROSSING MEDICINES AND PHARMACEUTICAL PRODUCTS OVER THE STATE CUSTOMS BORDER

Veronica MAZILU,
doctorand la Departamentul drept public,
Facultatea de Drept, USM

Summary: *In this article the authors performs a legal analysis of the number of passengers that cross the state customs border when entering and leaving the country. The author also determines the list of objects, values, goods necessary for the passengers that cross the customs border, thus establishing the list of medicines and pharmaceuticals that are vitally important for passengers that cross the customs border. As a result of the legal research of the topic on crossing medicines over the state customs border by passengers, the author proposes some amendments to the customs organic law that regulates the crossing of passengers of the customs border.*

Key-words: *passengers, natural persons, customs border, crossing the customs border, medicines, pharmaceuticals, medical receipt, entering the country, leaving the country, personal needs.*

Prin Punctele de control și trecere a frontierei de stat a Republicii Moldova [1] zilnic se deplasează zeci de mii de pasageri, care călătoresc în diferite scopuri cu unitățile de transport, cu mijloacele de transport [2], cu mijloacele de deplasare utilizate la transportarea pasagerilor peste frontiera de stat, inclusiv prin metoda pietonală de trecere peste frontieră. Aflați în Punctele de control și trecere a frontierei de stat, cu scopul de a trece, a se deplasa peste frontiera de stat, frontiera vamală a Republicii Moldova, conform

regimului juridic instituit de organele vamale, pasagerii sunt supuși controlului de frontieră de stat [3], inclusiv controlului de frontieră vamală [4].

Pentru a se deplasa peste frontiera de stat, cât și peste frontiera vamală a Republicii Moldova pasagerii trebuie să dispune de documentele de identitate, pregătite, confecționate numai în formă original, iar obiectele, valorile, bunurile, mijloacele bănești, valuta, inclusiv obiectele de uz personal, cât si obiectele de necesitate personală, vital importante pentru pasageri, inclusive unitățile de transport, mijloacele de transport cu care se deplasează pasagerii pot fi admise la trecerea peste frontiera vamală a statului numai prin mecanismul juridic vamal de declarare a acestora, înfăptuirea controlului vamal asupra lor, urmată de admitere de a trece peste frontiera vamală a statului.

Conform prevederilor legislației vamale în vigoare a Republicii Moldova pasagerii, aflați în trecere peste frontiera vamală a statului, dispun de dreptul de a declara [5] reprezentantului organului vamal din Punctul de control și trecere a frontierei vamale, care își îndeplinește funcțiile obligaționale de serviciu la linia frontierei vamale, mărfurile, obiectele valorile, bunurile, mijloacele bănești, valorile valutare, alte bunuri, aflate asupra sa ,în bagajele personale, sau în bagajele însoțite.

Funcționari organului vamal de frontieră vamală, conform actelor normative de caracter intern aplicabile în Punctul de control și trecere a frontierei vamale [6], sunt obligați să le aducă la cunoștință pasagerilor, în limba cunoscută și înțeleasă de ei, despre mecanismul juridic, inclusiv cel tehnic al declarării, referindu-le în acest sens spre cunoștință pasagerilor mostrele formularului declarației vamale forma DV-6, pe care urmează să-l completeze pasagerii, în cazul trecerii acestora peste frontiera vamală a statului. La rândul lor pasagerii, care la momentul trecerii peste frontiera vamală a Republicii Moldova au atins vârsta de 16 ani, sunt responsabili și dispun de capacitatea deplină de exercițiu, primind de la funcționarul

vamal, aflat la linia de control vamal a frontierei vamale, formularul declarației vamale, forma DV-6, recurg, personal, la completarea în formă scrisă a formularului declarației vamale DV-6, conform punctelor, subpunctelor, pozițiilor, indicând în formularul declarației vamale, forma DV-6 răspunsurile afirmative sau infirmative. Încheind completarea declarației vamale DV – 6, pasagerul respectiv, înfăptuiește semnătura personală în locul special „Semnătura pasagerului" al formularului declarației vamale forma DV-6, fapt după care declarația vamală DV-6 se prezintă funcționarului organului vamal, aflat la linia de control vamal al instituției vamale de frontieră vamală a Republicii Moldova. Funcționarul vamal, aflat la linia de control vamal, primind de la pasagerul, care urmează a se deplasa peste frontiera vamală a statului declarația vamală forma DV-6 verifică corectitudinea întocmiri, completării cât și semnării declarației vamale DV-6, înfăptuită de pasagerul respectiv, fapt după care recurge la reverificarea, în formă verbală cu pasagerul a răspunsurilor, indicate de pasagerul în cauză în declarația vamală, forma DV-6, prezentată organului vamal de frontieră vamală a statului. Pe parcursul reverificării înscrisurilor incluse de pasager în declarația vamală forma DV-6, funcționarul vamal verifică dacă corect, corespunzător, veridic cât și autentic a inclus pasagerul respectiv datele și informațiile în declarația vamală, forma DV-6, prezentată funcționarului organului vamal de la frontiera vamală a Republicii Moldova. Constatând faptul completării de către pasagerul care se deplasează peste frontiera vamală a statului a declarației vamale, forma DV-6 cu date precise, concrete, dar și corespunzătoare, referitor scopului călătoriei, a datelor despre mărfurile, obiectele valorile, bunurile, mijloacele bănești, valută, alte valori aflate în posesia și asupra pasagerului, fie în bagajele însoțite de pasager care se deplasează peste frontiera vamală a statului, funcționarul vamale de la frontiera vamală a statului aplică ștampila vamală personal în declarația vamală forma DV-6 a pasagerului,

permițându-i astfel pasagerului de a se deplasa peste frontiera vamală a statului.

Actele juridice normative de caracter intern, existente și aplicabile actualmente în Punctele de control și trecere a frontierei de stat ne confirmă, că pentru a admite trecerea pasagerilor peste frontiera vamală a statului este necesar că pasagerii, bagajele personale, bagajele însoțite ale acestora, să treacă prin mecanismul juridic vamal de înfăptuire în adresa acestora a controlului vamal [7].

Conform prevederilor legislației vamale în vigoare a Republicii Moldova mecanismul juridic al controlului vamal în adresa pasagerilor, asupra bagajelor de care dispun pasagerii, la trecere peste frontiera a statului, inclusiv asupra unităților de transport, asupra mijloacelor de transport cu care se deplasează pasagerii peste frontiera vamală a statului se înfăptuiește cu exclusivitate de către funcționarii instituțiilor vamale de frontieră vamală a statului, având la bază și o Lege organică vamală specială [8].

Practica activității vamale a Republicii Moldova, cât și practica activității vamale a unor state din Uniunea Europeană, din unele state ale CSI, inclusiv opiniile expuse de practicienii activității vamale din Republica Moldova [9], ne demonstrează că fluxul de pasageri, aflați în trecere peste frontiera vamală a statului necesită și urmează a fi determinați, cât și repartizați după categorii. Mai mult, această necesitate a apărut, anume pe teritoriul vamal al Republicii Moldova, odată cu adoptarea șl intrarea în vigoare a Codului penal al Republicii Moldova din 12.06.2003 [10], Lege penală în care este inclusă noțiunea de „persoană publică", noțiunea de „persoană cu demnitate publică", , noțiunea de „persoană cu funcție de înaltă demnitate publică", cât și noțiunea de "funcționar internațional" [11]. În cazul în care pasagerii ar fi apreciați, determinați și repartizați, conform opiniilor practicienilor experimentați ai activității vamale din Republica Moldova, după categorii la trecerea acestora peste frontiera vamală a statului, ar fi mul mai simplificată procedura de

declarare, control vamal, cât și trecere a pasagerilor peste frontiera vamală a statului, decât procedura care este actualmente de trecere a pasagerilor peste frontiera vamală a Republicii Moldova.

Pasagerii aflați în trecerea peste frontiera vamală a Republicii Moldova, conform Legii organice speciale Nr. 1569 din 20.12.2002 cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice, dispun de dreptul de a trece peste frontiera vamală a statului orice obiecte, valori, bunuri, mărfuri, aflate în circuitul civil al statului, ceia ce e și firesc și corespunde în conformitate Codul civil al Republicii Moldova [12].

Studiul înfăptuit de noi însă asupra legislației vamale în vigoare a Republicii Moldova, în special asupra Legii poștei [13], cât si asupra Legii organice vamale speciale Nr. 1569 din 20.12.02 ne demonstrează că legiuitorul nu a inclus în Legea organică vamală specială unul din cele mai însemnate și importante din punct de vedere vital pentru pasagerii care se află în trecere peste frontiera vamală a statului – medicamentele, preparatele medicale, produsele farmaceutice, cât și produsele parafarmaceutice.

Legislația în vigoare a Republicii Moldova în domeniul Medicamentelor și a Dispozitivelor Medicale ne confirmă, ca în aplicabilitatea practică a normelor juridice civile, a normelor juridice vamale cu privire la medicamente urmează a fi utilizate următoarele noțiuni:

medicamente (produse medicamentoase) - substanțe sau amestecuri de substanțe autorizate, în modul stabilit, spre fabricare, import, export și utilizare, pentru a trata, atenua, preveni, diagnostica o boală, o stare fizică sau psihică anormală ori simptomele lor la om sau animal, precum și pentru a restabili, corija și modifica funcțiile organice ale acestora;

substanță medicamentoasă (activă) - substanță biologic activă, de origine naturală, sintetică sau biotehnologică, utilizată pentru fabricarea sau prepararea medicamentelor;

produs medicamentos radioactiv - medicament a cărui acțiune se bazează pe folosirea radiației ionizante emise de el (sursele de radiație nu vor fi considerate produse medicamentoase radioactive);
testări preclinice ale medicamentului - investigații fizico-chimice, farmaceutice, biologice, microbiologice, farmacologice, fiziopatologice, toxicologice și alte investigații ale medicamentului în condiții de laborator;
testări clinice ale medicamentului - studiul efectelor medicamentului asupra organismului uman, care are ca sarcină confirmarea eficienței și inofensivității lui, precum și utilizarea lui corectă;
denumiri comune internaționale (D.C.I.) - denumiri folosite pentru produsele medicamentoase în regulamentele oficiale. Denumirile comune internaționale nu pot fi înregistrate ca denumiri originale.
medicament falsificat - medicament ce conține o marcare falsă, intenționat frauduloasă în ceea ce privește autenticitatea și/sau originea lui, manifestată atât față de denumirile comerciale, cât și față de cele comune internaționale, și care poate include ingredientele necesare, alte ingrediente sau poate fi fără substanțe active, sau în cantități insuficiente ori în ambalaj fals.
certificat de înregistrare a medicamentului (în continuare – CÎM) – act oficial prin care se confirmă înregistrarea medicamentului la Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale după omologarea acestuia;
reprezentant oficial – persoană juridică ce desfășoară activitate de întreprinzător și este plătitor de impozite, desemnată de către deținătorul CÎM și înregistrată pe teritoriul Republicii Moldova să-l reprezinte în relația cu Ministerul Sănătății în legătură cu oricare dintre aspectele privind plasarea și promovarea medicamentelor pe piață, inclusiv înregistrarea prețurilor de producător la medicamente;
înregistrare a prețului de producător – procedură de includere a prețului de producător, după declararea și aprobarea acestuia de către Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, în

Catalogul național de prețuri de producător la medicamente
Catalog național de prețuri de producător la medicamente (în continuare – Catalog național de prețuri) – registru oficial de înscriere și evidență a prețurilor de producător la medicamente, aprobate de către Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale;
*medicament original (*inovativ sau entitate chimică nouă) – medicament autorizat în premieră pe bază de studii preclinice și clinice proprii;
medicament generic – medicament care are aceeași compoziție calitativă și cantitativă privind substanțele active și aceeași formă farmaceutică în comparație cu medicamentul original și a cărui bioechivalență cu medicamentul de referință a fost demonstrarea prin studii corespunzătoare de biodisponibilitate [14].

Reieșind din analiza normei juridice medicinale, stipulate de legiuitor în Legea organică medicinală special stabilim doar noțiunea de medicamente; substamțe medicamentoase; produs medicamentos; medicament falsificat ș.a., însă nu este inclus în Legea în cauză noțiunea de produs farmaceutic, cât și produs parafarmaceutic, desi, in opinia noastră legiuitorul urma să să le includă .

Practica activității vamale în Republica Moldova ne confirm că formularea termenilor juridici de „medicamente”, „produse farmaceutice”, „produse parafarmaceutice” joacă un rol important la introducerea lor în țară și vămuirea lor în cazurile în care ele se introduc în calitate marfă. În cazul în care medicamentele, produsele farmaceutice, produsele parafarmaceutice se introduc în Republica Moldova de către pasageri, fără scop de a fi comercializate, acestea având statutul de obiecte, valori, bunuri speciale de uz personal, bunuri speciale de necesitate personală pentru pasageri acestea urmează a fi trecute peste frontiera vamală a statului, fără a fi supuse mecanismului juridic de încasare a plăților, fie a taxelor vamale în adresa lor.

Analiza juridică a practice activității vamale cu privire la mecanismul juridic vamal de trecere a pasagerilor peste frontiera vamală a statului ne denotă că pasagerii, aflați în trecere peste frontiera vamală dispun asupra lor, cât și în bagajele lor însoțite de medicamente, produse farmaceutice, inclusive produse parafarmaceutice, care se clasifică, aproximativ, conform următoarelor poziții:

Solutie de dexametazon	preparat hormonal pentru indepartarea durerii.Este in fiole de la 1-5 ml
Nurofen (ibuprofen)	pastile,capsule sau sirop - preparat antiimflamator
Ketanov	analgezic
Valeriana	pastile sau solutie pentru calmare si dureri cardiace
Validol	pastile pentru dureri cardiace
Captopril	preparat antihipertensiv,scade tensiunea arteriala
Fermenti(Mezim,Triferment,Pancreatin)	preparat pentru usurarea digestiei
Noperamid	disfunctie intestinala
Maalox,Carbune activat	dureri in stomac
Vata, bindt, plasture	
Solutie de betadin	dezinfectant

Medicamentelor indicate supra, sunt strict determinate și utile pentru necesitățile personale ale pasagerilor care se deplasează peste frontiera vamală a statului. Medicamentele indicate pot fi procurate de la farmacii, fără rețeta medicului de familie și trecute de pasageri peste frontiera vamală a statului fără ca funcționarii vamali de la linia

de control vamal a instituțiilor vamale de frontiera vamală, să le pună careva interdicții, sau să le solicite rețeta de procurare a acestora.
Practica activității vamale din Republica Moldova ne denotă că adeseori pasagerii care se deplasează peste frontiera vamală a statului dispun de medicamente, recomandate și prescrise de medicul de familie, care pot fi procurate de la farmacii numai în bază de rețetă specială eliberată de medicul de familie, sau de medicul din instituția medicală. Rețetele medicale speciale în cauză sunt prescrise și eliberate pasagerilor, persoanelor care călătoresc, însă suferă de anumite afecțiuni. .Aceleași cerințe sunt înaintate față de părinții care călătoresc cu copii mici, care trebuie să știe regulile de transportare a medicamentelor în nava aeriană de zbor, în alt mijloc de transport, unitate de transport a pasagerilor pe rutele internaționale. Ținem să menționăm că la momentul actual nu există un oarecare regulament unic cu privire la transportarea medicamentelor in unitățile de transport, mijloacele de transport, aplicate la transportarea pasagerilor pe rutele internaționale, motiv din care, înainte de călătorie pasagerii trebuie să studieze normele juridice în vigoare care se aplică în statul de destinație, pentru transportare a medicamentelor de către pasageri.
Studiul efectuat asupra arhivelor documentare a instituțiilor vamale de frontieră ne denotă, în aspect comparat cu felurile de transport aplicate la transportarea pasagerilor pe rutele internaționale, că cel mai frecvent sun trecute peste frontiera vamală a statului medicamentele de către pasagerii, care utilizează în călătoriile internaționale transportatorul aerian internațional.
Normele generale cu privire la transportarea medicamentelor la bordul avionului. În bagajul de mână se permite transportarea medicamentelor solide, lichide și cu aspect cremos în cantitățile necesare persoanei, pentru întreaga călătorie. Așadar, în cazul unei călătorii de treizeci de zile, pasagerul poate lua la bordul aeronavei cantitatea de medicamente necesară pentru administrare pe parcursul perioadei respective.

Transportarea medicamentelor care nu sunt destinate pentru uz personal se poate transporta o cantitate mică de medicamentele ce nu sunt destinate pentru uz propriu, dacă acestea nu conțin substanțe narcotice. Multe persoane care călătoresc din țările Europei de Est le duc rudelor sale din SUA și Canada medicamente. Pentru transportarea acestora este de preferat să aveți la Dvs. bonurile fiscale de la farmacie, care demonstrează proveniența legală a acestora.

Transportarea substanțelor narcotice Pentru transportarea medicamentelor pentru afecțiuni oncologice, a medicamentelor somnifere și antinevralgice, a insulinei și seringilor pentru aceasta, a medicamentelor ce conțin substanțe narcotice sau substanțe considerate echivalente celor narcotice, pasagerul trebuie să prezinte certificatul medical sau rețeta prescrisă de medic. Aceste documente confirmă că pacientul are nevoie să administreze regulat o anumită cantitate de aceste medicamente. Pentru a evita problemele potențiale, este bine să aveți o traducere în limba engleză a certificatului medical sau a rețetei prescrise. Mai mult decât atât, se recomandă să consultați un angajat al companiei aeriene în prealabil, pentru a afla normele cu privire la transportarea medicamentelor, impuse de aceasta.

Transportarea medicamentelor în bagajul de cală. Dacă administrarea medicamentelor nu este urgentă, atunci se recomandă ca acestea să fie transportate în bagaj. În prealabil, trebuie să ambalați meticulos medicamentele, pentru a preveni scurgerea acestora, urmată de deteriorarea hainelor. Bagajele transportate în avion sunt adesea expuse unor acțiuni mecanice: acestea pot fi împinse sau răsturnate, de aceea trebuie să Vă asigurați la maxim cu privire la siguranța conținutului bagajelor pe parcursul întregii călătorii .

Transportarea medicamentelor în bagajul de mână. Volumul medicamentelor lichide, transportate în salonul avionului, nu va depăși 100 ml. În caz contrar este mai bine să le puneți în valiză.

Ambalajul medicamentului trebuie să aibă eticheta uzinei sau farmaciei, cu indicarea denumirii medicamentului și a informației complete despre acesta, inclusiv compoziția și termenul de valabilitate al acestuia.

Produsele, transportarea cărora este interzisă în bagajul de mână. Nu se permite transportarea în salonul aeronavei a substanțelor lichide sau cu aspect de gel, precum: mâncarea pentru copii; medicamentele; gelurile și spray-urile; produsele cosmetice pentru igienă individuală: soluțiile antibacteriene, pasta de dinți, apa de gură etc.; produsele cosmetice: rujurile și gloss-urile pentru buze, rimelul, cremele, parfumurile și deodorantele.

Produsele, transportarea cărora se permite în salonul avionului. Există câteva excepții de la regulile generale, care se aplică pentru anumite categorii de persoane. Prin urmare, în bagajul de mână se permite transportarea medicamentelor de care pasagerul care are nevoie, din cauza unor probleme de sănătate (insulina, medicamente antihistaminice, antinevralgice). Necesitatea de administrare regulată trebuie să fie confirmată de un certificat medical sau extrasul medical relevant. Părinții care au copii mici pot lua în salonul avionului cantitatea de mâncare pentru bebeluși, necesară pentru perioada zborului. Medicamentele și mâncarea pentru bebeluși sunt verificate obligatoriu de serviciul securității aeroportuare, cu ajutorul aparatelor tehnologice specializate, inclusiv cu ajutorul detectorilor de radiație și senzorilor ce determină prezența de substanțe explozive și narcotice. Angajații serviciului respectiv Vă pot solicita să deschideți vasul, pentru a verifica conținutul acestuia.

Determinarea numărului de substanțe transportate. În majoritate statelor lumii se aplică regula de însumare a volumelor vaselor transportate. În esență, aceasta înseamnă că se calculează suma totală a volumului de lichide transportat în toate vasele care conțin lichide (sticluțe sau altele). Dacă volumul total al acestora depășește 100 ml, atunci probabil vei fi nevoit să aruncați unele

dintre ele la gunoi, deoarece la momentul controlului vamal bagajul Dvs. de cală deja a fost predat.

B i b l i o g r a f i e

1. Art. 3 din Legea cu privire la frontiera de stat nr. 215 din 4 noiembrie 2011. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 76-80 din 20 aprilie 2012, în vigoare din 1 iulie 2012.
2. Art. 16-19 din Legea cu privire la transporturi nr. 1194 din 21 mai 1997. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 067 din 16 octombrie 1997.
3. Art. art. 11-26 din Legea cu privire la frontiera de stat nr. 215 din 4 noiembrie 2011. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 76-80 din 20 aprilie 2012, în vigoare din 1 iulie 2012.
4. Art. 185-205 Cod vamal al Repubicii Moldova, nr. 1149 din 20 iulie 2000, în vigoare din 23 decembrie 2000. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială, 1 ianuarie 2007.
5. Art. art. 173-184[1] Cod vamal al Repubicii Moldova, nr. 1149 din 20 iulie 2000, în vigoare din 23 decembrie 2000. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială, 1 ianuarie 2007.
6. Ordinul Serviciului Vamal al Republicii Moldova nr. 56-o din 21 februarie 2008 cu privire la aprobarea Regulamentului privind vămuirea bunurilor trecute peste frontiera vamală a Republciii Moldova de către persoane fizice și a unor formulare tipizate. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 74-75/211 din 11 aprilie 2008.
7. Art. 185-204 Cod vamal al Repubicii Moldova, nr. 1149 din 20 iulie 2000, în vigoare din 23 decembrie 2000. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială, 1 ianuarie 2007.
8. Legea cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice, nr. 1569 din 20 decembrie 2002. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 185-189 din 31 decembrie 2002, în vigoare din 1 ianuarie 2003.

9. Sava Maimescu, monografia „Contrabanda și modalitățile ei comisă pe teritoriul vamal al Republicii Moldova”, Chișinău, 2016.
10. Codul penal al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 72-74 din 14 aprilie 2009.
11. Art. 123^1 Cod penal al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 72-74 din 14 aprilie 2009.
12. Codul civil al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 82-86 din 22 iunie 2002.
13. Art. 2 din Legea comunicațiilor poștale nr. 36 din 17 martie 2016. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 114-122 din 29 aprilie 2016.
14. Legea cu privire la medicamente nr. 1409 din 17 decembrie 1997. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 52-53 din 11 iunie 1998.
15. Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată la 10 decembrie 1948 la New York, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 217-XII din 28 iulie 1990.
16. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298 din 24 iulie 1997. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 54 din 21 august 1999.
17. Acordul de Asociere între Republicii Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, ratificat prin Legea nr. 112 din 2 iulie 2014. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 185-199 din 18 iulie 2014.

18. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 27 iulie 1994. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 1 din 12 august 1994, în vigoare din 27 august 1994.
19. Codul civil al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 82-86 din 22 iunie 2002.
20. Cod vamal al Repubicii Moldova, nr. 1149 din 20 iulie 2000, în vigoare din 23 decembrie 2000. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială, 1 ianuarie 2007.
21. Legea tarifului vamal al Republicii Moldova nr. 1380-XIII din 20.11.1997. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială, 1 ianuarie 2007.